

We Lwowie, dnia 9. maja 1999.

Aleg. 6

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy miasta Podgórze o wyjednanie ustawy o obowiązku właścicieli domów w Podgórzu wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z kanałami miejskimi i o prawie gminy pobierania taksy za to połączenie.

Wysoki Sejmie!

Na wzór gminy miasta Białej uchwaliła Rada miejska w Podgórzu dnia 16. grudnia 1897, starać się o uzyskanie ustawy o obowiązku właścicieli domów w Podgórzu wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z kanałami miejskimi i o prawie gminy pobierania taksy za to połączenie.

Zarazem uchwaliła Rada miejska projekt rzeczonyj ustawy, który z małemi bądź nieuzasadnionemi, bądź niedopuszczalnemi zmianami, identyczny jest z uchwaloną przez Wysoki Sejm dnia 3. lutego 1897 ustawą dla gminy miasta Białej z dnia 30. maja 1897 dz. u. kr. Nr. 33.

Uchwała powyższa powzięta w obecności 30 radnych, zatem w obecności więcej niż dwóch trzecich części radnych, jak tego wymaga §. 59. ustawy miejskiej z 13. marca 1889 dz. u. kr. Nr. 24., została w gminie publicznie ogłoszoną przez wywieszenie od dnia 28. września do 15. października 1898, zatem dłużej niż tego wymaga §. 91. powołanej wyżej ustawy miejskiej (ośm dni) a podług relacji Magistratu z 13. lutego 1899 l. 1413 i relacji Wydziału powiatowego w Wieliczce z 9. marca 1899 l. 937., nikt przeciw tej uchwale żadnego protestu nie wniósł.

Rada powiatowa wreszcie uchwałą z 20. lutego 1899 oświadczyła w myśl §. 103, powołanej wyżej ustawy miejskiej, „że dla odprowadzenia ścieków i opadów atmosferycznych — ze względów zdrowotnych bezwarunkowo niezbędnem jest zaprowadzenie przymusu w mieście Podgórzu co do zbudowania kanałów domowych, łączenia ich z kanałami miejskimi i uiszczania za to połączenie opłaty gminnej w wysokości proponowanej uchwałą Rady miejskiej“.

Prośbę swą popiera gmina zarówno wspomnianymi wyżej niekorzystnymi względami sanitarnymi jak i niepomyślnymi jej stosunkami finansowymi.

W podaniu swem z 9. listopada 1898 l. 9.967 przedstawia gmina panujące w mieście stosunki sanitarne, jak następuje :

Położenie miasta Podgórze jest pod względem sanitarnym bardzo niekorzystne.

Zamknięte z jednej strony Wisłą, z drugiej strony pasmem wzgórze Krzemionkami, ciągnącym się na przestrzeni prawie 5 kilometrów niemal równolegle z biegiem Wisły i to w nizinie dawniej pełnej bagnisk — dziś wprawdzie zasypanych, nie ma naturalnego spadku, stąd tworzą się na powierzchni kałuże zgniłych wód, co bardzo szkodliwie oddziałują na zdrowie mieszkańców.

Grunt powstały z nasypisk na dawnych bagniskach przepuszcza nieczystą wodę z Wisły do studzień publicznych i prywatnych. Niezdrowe wody z licznych stawów i bagnisk przesiąkają również przez nasypiska do studzien.

Łatwo zrozumieć, że miasto Podgórze było wśród tak szkodliwych warunków sanitarnych siedliskiem chorób rozmaitych zakaźnych. Tutaj gospodarowała cholera w roku 1873, tutaj pojawiła się ona i w roku 1892 a następnie zabierała ofiary w roku 1893 i 1894.

Dziś jeszcze grasuje w wysokim stopniu szkarlatyna, dyfterya i częstokroć tyfus brzuszny.

W wykazach statystycznych figuruje miasto Podgórze jako najgorzej sanitarnie położone, a mianowicie wykazuje śmiertelności w procentach 28 do 33% na 1000.

Gdy wszelkie środki do zmniejszenia śmiertelności nie pomagały, postanowiła gmina, nie znając innego sposobu odwodnienia, przystąpić do skanalizowania miasta.

Już w roku 1891 przygotowano kosztem 2.000 zł. w. a. plany kanalizacji.

Niemając odrębnych funduszków na budowę kanałów, zaciągnęła gmina w Banku krajowym na cel rzeczony, jak i na inne cele inwestycyjne pożyczkę w wysokości 100.000 zł. w. a., która powiększyła dawny dług bankowy do kwoty 300.000 zł. w. a.

Na podstawie zezwolenia władz skanalizowała gmina w roku 1897 i 1898 wschodnią część miasta kosztem 30.000 zł. w. a.

Z początkiem roku 1898 rozpoczęto kanalizację w zachodniej części miasta wybudowaniem kanału w ulicy Długosza kosztem przeszło 9000 zł. a dotychczasowe wydatki na budowę kanałów przeniosą z końcem roku 1898 42.000 zł. w. a.

Obecnie fundusze z pożyczek są całkowicie wyczerpane. Z dochodów bieżących nie może gmina nic przeznaczyć na dalszą budowę kanałów, ponieważ potrzeby gminne są tak ważne i niezbędne, że muszą być przedewszystkiem pokryte.

Do powyższego podania dołączył Magistrat również wyciąg protokołu z komisji sanitarnej z 5. listopada 1898.

Komisya ta stwierdziła, że sama kanalizacja miasta nieodpowiadałaby celowi, gdyby właściciele domów nie zbudowali kanałów w swych realnościach i nie połączyli ich z kanałami publicznymi.

Kładzie ona nacisk na rychłe pobudowanie tych kanałów, ażeby w ten sposób chociaż częściowo zapobiedz szerzeniu się chorób zakaźnych, które podług powyższego protokołu zabierają około 30% ofiar na 1.000 mieszkańców.

Pod względem finansowym przedstawiają budżety gminy z lat 1896 do 1899 zwyczajne dochody i wydatki gminy od 102.930 zł. do 115.373 zł. obok nadzwyczajnych wydatków inwestycyjnych, na których pokrycie, jak to gmina w przytoczonym wyżej podaniu wykazała, zaciągnęła pożyczkę w sumie 300 000 zł. w. a.

Gmina nie nakłada wprawdzie dotąd dodatków gminnych do podatków bezpośrednich, okoliczność ta jednak nie może mieć wpływu ujemnego na niniejszą sprawę, jeśli się zważy, że dodatek gminny obciąża cały ogół opodatkowanych, jest zatem środkiem ostatecznym — podczas gdy podług projektu ustawy o zezwoleniu gminie na pobór opłat

za połączenie kanałów domowych z publicznymi, Radzie miejskiej przysługuje prawo w wypadkach uwzględnienia godnych przyznawać stronom ułatwienia, oraz jeśli się zważy, że w myśl Art. XV. ustawy zasadniczej z 5. marca 1862 dz. p. p. Nr. 18., „dla opędzenia wydatków na cele gminne, niepokrytych dochodami z własności gminy, może gmina uchwalić pobór dodatku do podatków stałych lub do podatku konsumcyjnego lub pobór innych danin i podatków“, pozostawione jest więc swobodnemu ocenieniu gminy, z którego z tych trzech źródeł dochodów korzystać zechce.

W niniejszym wypadku Rada miasta Podgórze uchwaliła a Rada powiatowa w Wieliczce zezwoliła korzystać z trzeciego sposobu przysporzenia środków potrzebnych na budowę kanałów.

W ten sposób zyska gmina możność albo powolnego prowadzenia dalszej budowy albo też zyska środki do spłaty rat, gdyby na ten cel postanowiła zaciągnąć dalszą pożyczkę.

Tu wyjaśnić musi Wydział krajowy sprawę poruszoną przez Komisję administracyjną w sprawozdaniu jej z 1. lutego 1897 (sten. spr. Nr. 91 z r. 1896/7) o analogicznym projekcie ustawy dla miasta Białej, mianowicie, „jak według zwyczaju w kraju ułożyły się stosunki co do pokrywania kosztów budowy kanałów“.

Otóż z praktyki urzędowej wiadomo Wydziałowi krajowemu, że koszta budowy kanałów z reguły pokrywają gminy zaciągniętymi na ten cel pożyczkami. Do wyjątków należy, jeżeli gmina podobne koszta pokrywa z bieżących dochodów. Są i takie jednak wypadki, chociaż niemniej wyjątkowe, gdzie gmina wstawia do corocznych wydatków budżetowych pewną kwotę na utworzenie stosownego funduszu.

W żadnej jednakże gminie nie istnieje p r a w o — z wyjątkiem gminy Bialskiej — żądania opłaty za połączenie z kanałem miejskim.

Gdzie zaś takie opłaty są pobierane, tam tytuł ich jest tylko dobrowolnego datku, do którego strona w drodze administracyjnej żadną miarą zmuszoną być nie może.

Dowodem tego liczne rekursy z gminy lwowskiej. Rekursów tych Wydział krajowy ze względu na interes gminy początkowo nie uwzględniał. Gdy zaś strony odwołując się od tutejszego orzeczenia, uzyskiwały przychylny wyrok w c. k. Trybunale administracyjnym, który zawsze orzekał, że tego rodzaju opłaty żądane być mogą tylko na podstawie specjalnej ustawy, której dla miasta Lwowa wydanej niema, przeto zmuszony był Wydział krajowy oświadczyć gminie, że na przyszłość żadnych tego rodzaju roszczeń gminy uwzględniać nie będzie oraz, że tego rodzaju pretensje winny być załatwiane tylko w drodze dobrowolnej ugody między gminą i stroną interesowaną, o czym zdał sprawę Wysokiemu Sejmowi w sprawozdaniu z czynności jeszcze za czas od 1. grudnia 1894 do końca listopada 1895.

Rzeczywiście więc pobierane opłaty są, jak to zresztą i komisya administracyjna w swem sprawozdaniu podnosi, dobrowolnymi datkami a datki te już jako dobrowolne nie mogą z natury swej być tak znacznymi, żeby mogły wpływ wyrzeć na ogólne pokrycie kosztów budowy kanałów.

Dlatego też nie wspominał Wydział krajowy o tych datkach przy przedłożeniu Wysokiemu Sejmowi sprawy o kanalizacji i o opłatach w gminie Białej i nie liczy się z tymi datkami także i w sprawie obecnej, nawet gdyby gmina Podgórze rzeczywiście je pobierała, o czym jednak gmina ta w swej prośbie wcale nie wspomina.

Wydział krajowy zaznacza wreszcie, że sądząc podług majątkowego stanu gminy, niema nadziei, ażeby wprowadzony w mieście system dołów kloacznych (czyszczonych podług Tallarda) mógł uleść zmianie.

Powołując się w niniejszej sprawie na tutujsze sprawozdanie (aleg. sten. spr. Nr. 6 z r. 1896/7) co do podobnej prośby gminy Bialskiej i popierając w zupełności

prośbę gminy miasta Podgórze, Wydział krajowy nadmienia, że w samym projekcie ustawy wprowadza w §ie 5 zmianę stylistyczną tudzież zmianę uzupełniającą, jaka okazała się potrzebną na postawie orzeczeń tutejszych wydanych wskutek rekursów z gminy Białskiej oraz iż w §. 2. ustępie czwartym opuścił ostatnie zdanie, które jest sprzeczne ze zdaniem poprzednim a zatem zbyteczne.

Wydział krajowy wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić dołączony % projekt ustawy.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.**

Marszałek krajowy:

St. Badeni m. p.

Sprawozdawca:

Adolf Vayhinger m. p.

Członek Wydziału krajowego

USTAWA

z dnia o obowiązku właścicieli domów w mieście Podgórzu wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z kanałami miejskimi publicznymi i prawach gminy miasta Podgórza pobierania taksy za połączenie.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

§. 1.

Każdy właściciel domu w obrębie gminy miasta Podgórza obowiązany jest na wezwanie Magistratu, odpływ ścieków i opadów atmosferycznych ze swej realności — połączyć za pomocą kanału domowego z istniejącym kanałem publicznym.

Właściciele domów o kilku frontach mogą być zobowiązani do wybudowania kilku kanałów i połączenia ich z kanałami publicznymi wzdłuż tych frontów.

Magistrat może również wydać takie wezwanie wówczas, jeśli kanały publiczne mają być dopiero wybudowane, a to w tym celu, aby kanał domowy mógł być zbudowany równocześnie z kanałem publicznym.

Odprowadzanie ścieków z wychodków, dołów kloacznych, gnojowisk itd. do kanałów publicznych jest zabronione.

§. 2.

Koszta budowy kanału domowego aż do 10 metrów od zewnętrznej linii tej ściany domu, która stoi najbliżej kanału publicznego, ponosi właściciel domu, nadwyżkę zaś kosztów po nad 10 metrów ponosi gmina.

Gdyby jednak ze względu na stosunki miejscowe okazało się korzystniejszym, aby budowę kanału domowego poprowadzić przez obce grunta lub zabudowaną przestrzeń, właściciel tychże obowią-

zanym jest za odpowiedniemi odszkodowaniem zezwolić na taką budowę kanału domowego na swoim gruncie.

Przy oznaczeniu odszkodowania zastosowane być mają przepisy ustawy z 14. marca 1875 Nr. 38. Dz. u. kraj.

Odszkodowanie i koszta wyłączenia na rzecz budowy kanału domowego (alinea 1) ponosi właściciel domu obowiązany do budowy kanału.

§. 3.

Rodzaj konstrukcyi i wielkość domowego kanału ustanowi Magistrat jako władza budownicza.

Jeśli właściciel domu lub budujący nie zastosuje się do wydanego w myśl §. 1. i 3. wezwania, wówczas przysługują Magistratowi środki z ustawy budowniczej z 28. kwietnia 1882 Nr. 77. dz. u. kr.

§. 4.

Gmina miasta Podgórze uprawnioną jest za bezpośrednie lub pośrednie połączenie kanałów (rur) domowych z kanałami publicznymi pobierać takse na cele gminne.

§. 5.

Wysokość taksy ustanawia się na 10 ct. w. a. (20 halerzy) za każdy metr kwadratowy zabudowanej przestrzeni domów mieszkalnych, na 8 ct. w. a. (16 halerzy) za każdy metr kwadratowy zabudowanej przestrzeni budynków, przeznaczonych w całości lub w znaczniejszej części na warszaty albo fabryki, zaś na 6 ct. w. a. (12 halerzy) za każdy metr kwadratowy budynków, przeznaczonych w całości lub w znaczniejszej części na cele gospodarskie i na stajnie.

Jeśli dom o kilku frontach połączony ma być kilkoma kanałami, wówczas za każde połączenie płaci się tylko odpowiednią część taksy przypadającej od całego domu.

Zabudowaną przestrzeń oblicza się w ten sposób, że ilość metrów kwadratowych zabudowanej płaszczyzny mnoży się liczbą kondygnacyi budynku, to jest parteru i piąter a to bez względu na to, czy z budynku wszystkie ścieki i opady atmosferyczne w całości lub tylko w części do kanału miejskiego spływają.

§. 6.

Piwnice i strychy należy liczyć przy wymiarze taksy tylko wówczas, jeśli przeznaczone są albo służą na mieszkania warszaty albo do celów fabrycznych.

§. 7.

Do opłaty taksy obowiązany jest właściciel domu, względnie budujący dom, którego kanał (rura) bezpośrednio lub pośrednio ma być lub jest połączony z kanałem publicznym.

§. 8.

Obowiązkowi uiszczenia taksy w myśl §. 5. i 6. podlegają zaraz po wejściu w życie niniejszej ustawy budynki już istniejące, nowowypbudowane, dobudowane lub przebudowane, jeżeli są już z kanałem publicznym połączone, budynki zaś z kanałem publicznym niepołączone dopiero z chwilą, gdy to połączenie nastąpi.

Jeżeli przy budynkach podlegających już taksie, nastąpią przez przebudowanie, dobudowanie lub nową budowę zmiany, pociągające za sobą wyższy wymiar taksy, potrącić należy przy wymiarze takse poprzednio uiszczoną.

§. 9.

Od nowozbudowanych, dobudowanych lub przebudowanych budynków oblicza się takse przy komisji odbyć się mającej w myśl §. 66. ustawy budowniczej z 28. kwietnia 1882 Nr. 77. Dz. u. kr. a to na podstawie planów i znalezionej na miejscu stanu rzeczy, co uwidocznionem zostanie w odnośnym protokole.

Od istniejących zaś budowli oblicza takse Magistrat na podstawie komisyjnego zbadania stanu rzeczy.

§. 10.

Termin płatności taksy zapada w 30 dni po prawomocności wymiaru.

§. 11.

Radzie miejskiej przysługuje prawo w wypadkach uwzględnienia godnych przyznać ułatwienia w zastosowaniu niniejszej ustawy.

§. 12.

W razie nieuiszczenia taksy w terminie, ściągnięcie jej nastąpi w drodze politycznej egzekucji podług każdorazem obowiązujących postanowień o ściąganiu należności pieniężnych na cele gminne.

§. 13.

Przeciwko wydanym na podstawie niniejszej ustawy zarządzeniom i orzeczeniom karnym Magistratu przysługują środki prawne z ustawy z 13. marca 1889 Nr. 24. dz. u. kr.

§. 14.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

§. 15.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

